

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memieketlere 7,5. Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara , 29 Teşrinisani , 1928

Sayı: 105

EVİN İÇİ

BİR PERDELİK PİYES

Müellifi: MAURICE METERLINCK

Mütercimi: REŞAT NURİ

Şahıslar

İhtiyar

Yabancı

Mart ve Mari (İhtiyarın torunları)

Bir köylü

Ehali

Evin içinde

Ana, Baba, iki kız, çocuk (konuşmayan şahıslar)

Sahne

Söğüt ağaçlarıyla dolu bir bahçe... Nihayette alt katının üç penceresi aydınlık bir ev... Pencere-lerin arkasında lamba ışığında oturan bir aile görülür. Baba ateşin kenarına oturmuştur. Ana dirseklerinden birini masaya dayamış boşluğa bakıyor. Beyazlar giymiş iki genç kız örgü örüyorlar; tahayyül ediyorlar ve gülümsiyorlar. Bir çocuk başını anasının omuzuna koymuş, uyuklıyor. Öyle görünüyor ki bunlardan biri ayağa kalktığı, yürüdüğü ve ya bir işaret yaptığı zaman hareketleri vakur, ağır, ve mesafe, ziya, pencerelerin müphem tülü ile ruhanileşmiş gibidir.

(İhtiyar ile yabancı ihtiyatla bahçeye girerler)

İhtiyar

Evin arkasındaki bahçeye geldik buraya hiç ugramazlar. Kapılar binanın öte tarafındadır. Gerek kapılar, gerek pencereler kapalıdır. Bu tarafta pancor yoktur. Gözüme bir ışık göründü... Evet hâla lamba ışığında oturuyorlar. Çok şükürkü bizi görmediler. Ana ve genç kız dışarı çıkmış olabilirlerdi. Bu taktirde ne yapabilirdim?

Yabancı

Şimdi ne yapacağız?

İhtiyar

Hepsi acaba salonda mı? Evvelâ bunu görmek isterim. Evet baba ateşin yanına oturmuş, elleri dizleri üstünde bekliyor. Ana dirseğini masaya dayamış.

Yabancı

Bize bakıyor

İhtiyar

Hayır, nereye baktığını bilmeyor. Gözleri kapanmıyor. Bizi göremez. Büyük ağaçların gölgesi altındayız. Fakat daha ziyade yaklaşmayınız... Ölünün kız kardeşleri de odada ağır ağır çalışıyorlar. Küçük çocuk uyumuş.. Kösedeki saat dokuzu gösteriyor.. Henüz bir şeyden şüphe etmiyorlar ve konuşmıyorlar.

Yabancı

Babanın dikkatini celpede-bilseydik... Meselâ bir işaretle... Başını bu tarafa çevirmiş.. pencerelerden birine vurayım mı?. Her halde onlardan birisinin ötekilerden evel öğrenmesi lâzım.

İhtiyar

Hangisini intihap edeceğimi bilemiyorum. Çok ihtiyat ile hareket etmeli..

Baba hastalıklı ve ihtiyardır. Ana da öyle...

Kız kardeşler çok genç...Hepsi onu emsalsiz bir surette seviyorlardı. Ben bundan daha mes'ut ev görmemiştim... Hayır hayır, yaklaşmayınız. Bu çok fena olur.. Vaka'yi onlara telaşsız, heyecansız bir surette haber vermeli... Tıpkı âdi bir va'kadan bahseder gibi, ve çok mahzun görünmemeli, böyle yapmazsanız onların ıztırabi sizinkini geçmek ister ve ne yapacağını bilemez.. Bahçenin üst tarafından gideceğim...

Kapıyı çalarız hiç bir şey olmamış gibi içeri gireriz. Ben evelâ girerim... Beni görünce hayret etmezler. Bazı akşamlar çiçek ve meyva getirmeye ve onlarla beraber bir kaç saat geçirmeye geliyorum.

Yabancı

Sizinle beraber gelmeme ne-lüzum var? yalnız gidiniz.. Ben çağırılmamı beklerim... Beni hiç görmediler... Bir yolcudan başka birşey değilim... Bir yabancıyım.

İhtiyar

Yalnız olmamak daha iyi. Yalnız başına götürülmeyen bir felâket daha az acı, daha az ağırdır. Yolda gelirken bunu düşünüyordum.. Yalnız olursam birden bire haber vermem lâzım gelecek... Bir kaç kelime ile her şeyi öğrenirler ve onlara söylenecek sözüm kalmaz. Bir felaketi haber veren son sözleri takip edecek sükuttan korkuyorum. Kalbin parçalandığı zaman bu zamandır. Beraber girersek onlara dolambacılı, uzun sözlerden sonra, meselâ «onu bu halde buldular... Nehirin üstünde yüzüyordu. Elleri birleşmişti»

Yabancı

Elleri birleşmiş değildi; kolları vücudu uzunlugunca sarkıyordu.

İhtiyar

Görüyorsunuz ki insan kendi ihtiyarı hilâfına söylüyor, felâket bir takım tafsilat içinde kayboluyor.. Böyle olmazsa, yalnız girersem, onları gayet iyi tanıyorum, daha ilk kelimelerde korkunç bir şey olur ve bunun ne netice vereceğini allah bilir.. Fakat birimiz susup birimiz söylerse bizi dinlerler ve getirdiğimiz fecî habere dikkat edemezler. Unutmayınız ki ana orada olacak...

Küçük bir şey onu öldürebilir. İlk dalganın lüzumsuz birkaç kelimeye çarpıp kırılması her halde iyi olur.. Zavallıların etrafında biraz lakırdı olmalı, etrafları boş kalmamalı..

En yabancılar bile, farkında olmadan, insandaki elemin bir parçasını alıp götürürler.. Böylece felaket, gürültüsüz ve kolay bir surette hava ve ziya gibi inkisama uğrar..

Yabancı

Elbiseleriniz su içinde.. taşların üstüne damlalar dökülüyor, bunu görememiştin.

Yabancı

Yarı belime kadar suya girdim.

İhtiyar

Ben geldiğim zaman siz onu bulalı çok olmuş muydu?

Yabancı

Ancak birkaç dakika... köye gidiyordum. Vakit geçti, sahil kararıyordu. Nehir yoldan daha aydınlık olduğu için sulara bakarak yürüyordum. Birdenbire bir iaz kümesinin yanında garip bir şey gördüm.. Yaklaştım. Evvelâ hemen hemen bir daire şeklinde başının üstüne yükselen ve suyun aktığı tarafa doğru dönen saçlarını fark ettim.

(Odada iki genç başlarını pencereye doğru çevirirler)

İhtiyar

İki kız kardeşin saçlarının omuzları üstünde titrediğini gör-dünüz mü?

Yabancı

Başlarını bizden tarafa çevirdiler.. Evet sadece başlarını döndürdüler.. Belki sesim fazla çıktı. (İki genç kız ilk vâziyetlerini alırlar) onlar artık bize bakmıyorlar.. Yarı belime kadar suya girdim.. Onu elimle tutmağa ve zahmetsizce kenara çekmeğe muvaffak oldum.. Kardeşleri kadar güzeldi..

İhtiyar

Belki de daha fazla.. Bilmem niye bütün cesaretimi kaybettim..

Yabancı

Ne cesaretinden bahsediyor-

sunuz? Bir insanın elinden ne gelebilirse yaptık.. Bir saatten fazla bir zmandan beri ölmüştü.

İhtiyar

Bu sabah yaşıyordum! ona kili-seden çıkarken rasgelmıştım.. Bana «gidiyorum» dedi. Onu bulduğunuz nehrin öte kıyısındaki büyük anne-sini görmeğe gidiyordu.. Kendisini ne vakit göreceğimi bilmiyordu.. Her halde bana bir şey sormak istemiş olacaktı.. Sonra cesaret edemedi. Birdenbire yanımdan ayrıldı.. Şimdi aklıma geliyor.. Ovakit hiç bir şey görmemiştin.. Susmak isteyenler, yahut fikirlerinin anlaşılmasından korkanlar nasıl gülümserlerse o da öyle gülümsemişti.. Zahmetle ümit ediyor gibiydi.. Gözleri parlak değildi.. Bana hemen hemen bakmadı.

Yabancı

Köylüler bana onun akşama kadar kıyıda dolaştığını gördüklerini söylediler.. Çiçek arıyor sanmışlar.. Ölümü belki de..

İhtiyar

Bilinmez.. zaten ne biliyoruz ki? Öyle hic bir şey söylemek istemeyenlerdendi. Yaşamayı istemek için herkesin kendine birçok sebepleri vardır.. Ruhun içini bu odanın içini gördüğümüz gibi göremeyiz.. Aylarca artık bu dünyaya mensup olmayan ve ruhu bu dünyanın mecburiyetlerine tahamül edemeyen bir kimsenin yanında yaşarız... Aklımıza hiç bir şey gelmeden ona cevap veririz.. Neticenin ne olduğunu görüyorsunuz.. Onlar da şen çiçeklerden gülümseyerek bahsederler ve karanlıkta ağlarlar.. Görülmesi lazım gelen şeyleri bir melek bile görmez. İnsan ise felâketin vukuundan sonra anlar.. Dün akşam kardeşleri gibi bu lambanın ışığı altındaydı.

Yabancı

Bu anda odanın içinde sükût ile gülümseyolar.

İhtiyar

Kalpleri müsterihtir... Bu gece onu beklemiyorlar.

Yabancı

Kimildamadan gülümseyolar.....

Fakat bakınız baba parmağını dudığına götürdü.

İhtiyar

Ananın kalbi üstünde uyumuş çocuğu gösteriyor.

Yabancı

Uykusunu bozmak korkusuyla gözlerini kaldırmaya cesaret edemiyor..

İhtiyar

Artık çalışmıyorlar.. Büyük bir sükût hüküm sürüyor.

Yabancı

Ellerindeki beyaz örgüyü bıraktılar.

İhtiyar

Çocuğa bakıyorlar.

Yabancı

Başkalarının kendilerine baktığını bilmeyolar.

İhtiyar

Bize de bakıyorlar.

Yabancı

Gözlerini kaldırdılar.

İhtiyar

Birşey görmelerine imkân yok.

Yabancı

Mes'ut görünüyorlar. Halbuki ne olduğu bilinmiyor.

İhtiyar

Kendilerini emniyet içinde zannediyorlar.. Kapıları kapamışlar.

Pencerelerde demir parmaklıklar var.. Eski evin duvarlarını muh-kemleştirmişler.. Üç meşe kapıya kilitler takmışlar.. Tahmin edilebi-len bütün tehlikelere karşı ted-birde kusur etmemişler..

“Yabancı”

Artık, mutlaka haber vermeliyiz.. Birisinin gelip birdenbire söylemesi pek mümkün.. Ölünün bulunduğu çayırda bir alay köylü vardı.. Ya bunlardan biri gelip kapıyı çalarsa..

“İhtiyar”

Mart ile Mari ölünün yanında bulunuyorlar. Köylüler ağaç yapraklarından bir sediyeye yapacaklardı. Büyük toronuma, yola çıkılacağı vakit koşa koşa bana haber getirmesini söyledi Onun gelmesini bekleyelim. Beraber gideriz.. Bu işi kapıyı çalmak, içeriye girmek

ve birkaç cürnle arayıp söylemek-
ten ibaret sanıyordum... Fakat on-
ların bu lamba ışığı önünde yaşa-
dıklarını çok fazla seyrettim.

Mart (girerek)

Geliyorlar büyük baba...

İhtiyar

Sen misin? neredeler?

Mari

Son tepelerin altına vardılar.

İhtiyar

Gürültü etmeden mi gelecekler?

Mari

Yayaş sesle dua etmelerini söy-
ledim. Mart onlara refakat ediyor.

İhtiyar

Gelenler kalabalık mı?

Mari

Sediyeyi taşıyanların etrafında
bütün köy geliyor... ellerinde ışık-
lar vardı... Söndürmelerini tenbih
ettim.

İhtiyar

Nereden geliyorlar?

«Mari»

Küçük patikalardan. Çok ağır
yürüyorlar...

İhtiyar

Tam zemandır.

Mari

Söylediniz mi büyük baba?

İhtiyar

Görüyorsun ki henüz bir şey
söylemedik... Hâlâ lambanın önünde
bekliyorlar... Bak çocuğum bak...
Hayattan bir şey göreceksin...

Mari

Ah ne sakın görünüyorlar...
Onları adeta rüyada görüyor gibi-
yim...

Yabancı

Dikkat, iki hemşirenin titrediği-
ni gördüm.

İhtiyar

Kalkıyorlar.

Yabancı

Zannederim pencerelere doğru
geliyorlar.. (Kızlardan biri birinci
pencereye, öteki üçüncüye yakla-
şırlar. Ellerini cama dayayarak uzun
uzun karanlığa bakarlar,)

İhtiyar

Ortadaki pencereye kimse gel-
miyor...

Mari

Bakınıyorlar.. Dinliyorlar...

İhtiyar

Büyüğü görmediği bir şeye
gülümseiyor.

Yabancı

İkincinin gözleri korku dolu...

İhtiyar

Dikkat... Ruhun, insanlar etra-
fında, nerelere kadar yayıldığı bi-
linmez...

(Uzun bir sükût... Mari ihtiya-
rın göğsüne büzülür ve onu öper)

Mari

Büyük baba

İhtiyar

Ağlama çocuğum, bir gün bizim
de sıramız gelecek.

Mari

Uzun müddetten beri mi bekliyorlar?

İhtiyar

Yüz bin sene baksalar bir şey
göremezler. Zavallı kardeşler... Gece
çok karanlıktır... Onlar buraya
bakıyorlar. Halbuki felâket öte
tarafтан geliyor.

Yabancı

Buraya bakmaları isabet oldu...
çayırılar etrafından bir şey ilerleyor.

Mari

Galiba kalabalık... O kadar uzak-
talar ki ancak farkediliyorlar.

Yabancı

Çayırılardan arasından yürüyorlar
o kadar küçük görünüyorlar ki ;
onları otlardan ayırtetmek güç-
oluyor. Ay ışığında oynayan çocuk-
lara benzeyorlar. (İçerisini göste-
rerek) Bu kızlar bu kalabalığı
görseler de bir şey anlamazlar.
Beyhude yere arkalarını dönüyorlar.
Bu kalabalık her adımda biraz daha
yaklaşıyor. Felâket iki saatten
ziyade bir zamandan beri büyüyor.
Onu büyümekten mene muktedir
değiller... Bu felâketi getirenler de
onu artık durduramazlar. O onların
efendisi, amiri oldu, ne emrederse
yapmağa mecbur bulunuyorlar.
Onun bir hedefi var. Bu hedefe
doğru yorulmadan yürüyor. Bu
insanların ona yardım etmeleri

lâzım. Mahzundurlar fakat geliyorlar,
merhametten yürekleri sızlıyor
fakat ilerlemek mecburiyetindedirler.

Mari

Büyük kız artık gülümsemiyor.

Yabancı

Pencereden ayrılıyorlar.

Mari

Annelerini öpüyorlar.

Yabancı

Büyük kız uyanmayan çocuğun
saçlarını öptü.

Mari

Baba onların kendisini de öpme-
lerini istiyor.

Yabancı

Şimdi sükût.

Mari

Annelerinin yanına geliyorlar.

Yabancı

Baba gözleriyle saatin rakkasını
takip ediyor.

Mari

Ne yaptıklarını bilmeyerek dua
ediyorlar gibi.

Yabancı

Adeta ruhlarını dinliyorlar
sanılacak. Bir sükût

Mari

Büyük baba bu gece söyleme.

REŞAT NURİ

— Sonu var —

Üzüntü

Gerilirken geceler,
Başımda düşünceler
Bir karınca yığını.
Sevgili! elini ver,
Alnımın, nasıl, yer yer
Bir yokla yandığını.
Bırak gözün yaşarsın,
Ki bir teselli sarsın,
Kalbimin kırığını.
Her biten gün sonunda,
Bekliyen var yolunda:
Aşk hıçkırığını...

ZİYAETTİN FAHİRİ